

**Nr 143.**

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionsförbättring åt f. d. löjtnanten K. W. H. Witte; given Stockholms slott den 27 februari 1920.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. löjtnanten av första klassen vid Vaxholms grenadjärregemente Karl Wilhelm Hugo Witte må från och med den 1 augusti 1919 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 735 kronor för år räknat, att åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 20 augusti 1919 angående grunder för pensionsförbättring för viss personal vid armén och utgå från allmänna indragningsstaten.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

**GUSTAF.**

*E. A. Nilson.*

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför  
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott  
den 27 februari 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,  
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,  
Statsråden PETRÉN,  
NILSON,  
LÖFGREN,  
friherre PALMSTIERNA,  
UNDÉN,  
THORSSON,  
HOLMQUIST,  
OLSSON.

---

Departementschefen, statsrådet Nilson, yttrade härefter:

»Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition till 1919 års lagtima riksdag (nr 276) därom gjorda framställning beviljade riksdagen medel för beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid armén.

Enligt de av riksdagen godkända, genom kungl. kungörelse den 20 augusti 1919 (Svensk författningssamling nr 538) fastställda grunderna för ifrågavarande pensionsförbättring tillkommer dylik förmån endast den, som vid avgång *efter uppnådd åldersgräns* är berättigad till såväl pension som fyllnadspension samt därjämte vid avgången åtnjuter tillfällig löneförbättring enligt av riksdagen år 1918 eller senare godkända grunder. Uti det av arméns och marinens avlöningssakkunniga den 14 februari 1919 avgivna betänkande med förslag i ämnet, som låg till

grund för nyssnämnda proposition, framhöllo emellertid de sakkunniga, att därest fråga skulle uppkomma om pensionsförbättring för tjänst innehavare, som till följd av olycksfall i tjänsten eller eljest till följd av skada eller sjukdom, vanförhet eller lyte befunnes för framtiden oförmögen till tjänstgöring och på grund härav måste före uppnådd pensionsålder avgå med viss pension, sådan fråga torde särskilt böra underställas riksdagens prövning.

Enligt punkten 8 i pensioneringsgrunderna för arméns befäl och underbefäl med vederlikar, sådan nämnda punkt lyder enligt kungörelsen den 17 september 1914, är löntagare, som icke uppnått den för rätt till fyllnadspension i den tjänst han innehar stadgade levnadsålder, men som, efter att under tre på varandra följande år på grund av sjukdom, vanförhet eller lyte varit ur stånd att tjänstgöra, finnes för framtiden till tjänstgöring oförmögen, skyldig att från tjänsten avgå mot åtnjutande av pension av statsmedel till belopp, motsvarande pension jämte fyllnadspension i den tjänst han innehar.

Med tillämpning av dessa bestämmelser beviljades löjtnanten av första klassen vid Vaxholms grenadjärregemente Karl Wilhelm Hugo Witte genom kungl. brev den 16 juli 1919 avsked från innehavande beställning med 1,200 kronor pension från allmänna indragningsstaten från och med den 1 augusti 1919.

Uti en den 8 september 1919 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrift har Witte anhållit att komma i åtnjutande av pensionsförbättring med det belopp, 1,380 kronor, som i förenämnda kungörelse den 20 augusti 1919 fastställts för löjtnant av första klassen med minst nio års tjänstetid i graden.

Ansökning  
av f. d. löjtnanten  
K. W. H. Witte.

I häröver den 17 september 1919 avgivet utlåtande har direktionen över arméns pensionskassa meddelat, att Witte vid avskedet innehade en levnadsålder av 39 år 9 månader 17 dagar och en tjänstetid efter tjugonde åldersåret av 19 år 1 månad 2 dagar, därav såsom underlöjtnant 4 år 6 månader 23 dagar, såsom löjtnant av andra klassen 5 år 7 månader 24 dagar och såsom löjtnant av första klassen 4 år 6 månader 15 dagar; och har direktionen för sin del tillstyrkt bifall till den av Witte gjorda framställningen.

Yttrande av  
direktionen  
över arméns  
pensions-  
kassa.

Statskontoret har uti den 7 oktober 1919 avgivet utlåtande i ärendet anfört följande:

Yttrande av  
statskontoret.

Enligt stadgande i § 4 av kungörelsen den 20 augusti 1919 angående grunder för pensionsförbättring för viss personal vid armén tillkomme sådan pensionsförbättring endast den, som avgått efter uppnådd åldersgräns. Sökanden, som avgått i förtid till följd av sjukdom, vore alltså icke berättigad till sådan pensionsförbättring. Han vore emellertid i åtnjutande av pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 1,200 kronor, motsvarande löjtnant av första klassen tillkommande pension från arméns pensionskassa jämte fyllnadspension, och hade jämväl åtnjutit tillfällig löneförbättring. Han syntes därför fylla övriga förutsättningar, som i nämnda författning uppställts för erhållande av pensionsförbättring. Här syntes därför föreligga ett sådant fall, som de sakkunniga, vilkas betänkande legat till grund för propositionen nr 276/1919 angående nämnda pensionsförbättring, åsyftat, då de framhållit, att bland de personalgrupper, som deras förslag avsåge, avgång från tjänsten kunde förekomma under förhållanden, då de föreslagna villkoren för erhållande av pensionsförbättring icke vore uppfyllda, men åtgärd likväl ansåges påkallad för beredande av höjning i den för vederbörande beställningshavare stadgade pensionen och att i sådant fall frågan om pensionsförbättring borde göras till föremål för särskild framställning till riksdagen.

På grund av vad sålunda förekommit ville det synas statskontoret, som om sådan åtgärd borde vidtagas för beredande av pensionsförbättring åt sökanden.

Därest sökanden i allo uppfyllt villkoren för erhållande av pensionsförbättring, skulle beloppet därav för honom, som vid början av år 1919 innehaft mer än 3 men mindre än 6 tjänstår såsom löjtnant av första klassen, hava utgjort 780 kronor. Det högsta beloppet, som i pensionsförbättring kunde tillkomma löjtnant av första klassen, vore bestämt till 1,380 kronor och tillkomme den, som innehade minst 9 tjänstår i den beställning, från vilken avgång skedde. När det gällde pension för den, som i likhet med sökanden på grund av sjukdom nödgats lämna tjänsten, vore emellertid pensionsbeloppet oberoende av antalet tjänstår; och ville det därför och med hänsyn till föreliggande bevekande omständigheter synas, som om i detta fall pensionsförbättringen borde bestämmas till sistnämnda belopp, 1,380 kronor, utan avseende å sökandens antal tjänstår såsom löjtnant av första klassen. Statskontoret, som hölle före, att pensionsförbättringen borde i likhet med pensionen utgå från allmänna indragningsstaten, hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att sökanden finge från och med den 1 augusti 1919

under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring från allmänna indragningsstaten till belopp av 1,380 kronor för år räknat.

Arméns och marinens avlöningssakkunniga hava därefter anmodats yttra sig i ämnet samt med anledning härav i skrivelse den 4 februari 1920 anfört följande:

Yttrande av  
arméns och  
marinens  
avlönings-  
sakkunniga.

Då sökanden avgått före uppnådd pensionsålder, vore de i kungörelsen den 20 augusti 1919 fastslagna allmänna grunderna för pensionsförbättring för viss personal vid armén icke tillämpliga å honom. I sitt den 14 februari 1919 avgivna betänkande och förslag rörande pensionsförbättring för viss personal vid armén och marinen (jfr prop. 276/1919, sid. 32) hade emellertid de sakkunniga uttalat, att därest fråga skulle uppkomma om pensionsförbättring för tjänst innehavare, som till följd av olycksfall i tjänsten eller eljest till följd av skada eller sjukdom, vanförhet eller lyte befundes för framtiden oförmögen till tjänstgöring och på grund härav måste före uppnådd pensionsålder avgå med viss pension, sådan fråga torde särskilt böra underställas riksdagens prövning.

Enligt de sakkunnigas mening föreläge här ett fall, då frågan om pensionsförbättring borde göras till föremål för dylik prövning.

Beträffande statskontorets yttrande i ärendet tillåte sig de sakkunniga anmärka, att därest sökanden hade i allo uppfyllt villkoren för erhållande av pensionsförbättring, han varit berättigad att i sådant hänseende tillgodoräkna sig minst 9 tjänstår — icke minst 3 men mindre än 6 tjänstår, såsom statskontoret uttalat. På grund av stadgandet i § 1 mom. 2 i förenämnda kungörelse den 20 augusti 1919, jämfört med bestämmelserna i § 1 mom. 2 och 3 i kungörelsen den 20 juni 1918 angående grunder för tillfällig löneförbättring under åren 1918 och 1919 för viss personal vid armén, hade nämligen även den tid, varunder Witte varit löjtnant av andra klassen, ävensom viss del av den tid, han varit underlöjtnant, bort tillgodoföras honom för erhållande av pensionsförbättring.

Vidkommande storleken av den pensionsförbättring, som borde tillkomma sökanden, hade emellertid statskontoret med hänsyn till föreliggande omständigheter ansett skäligt, att densamma bestämdes till 1,380 kronor eller det högsta belopp, som enligt kungörelsen den 20 augusti 1919 kunde utgå såsom pensionsförbättring till en löjtnant av första klassen.

Jämväl direktionen över arméns pensionskassa hade tillstyrkt, att sökanden måtte tillerkännas pensionsförbättring med ett belopp av 1,380 kronor årligen.

De sakkunniga ansåge det likaledes med rättvisa och billighet överensstämmande, att sökanden erhöles någon förbättring i den till honom utgående pensionen. Däremot kunde de sakkunniga icke ansluta sig till den av nyssnämnda myndigheter uttalade meningen i fråga om beloppet av denna förbättring.

Enligt de sakkunnigas åsikt kunde man nämligen i detta sammanhang icke bortse från det förhållandet, att den numera medgivna pensionsförbättringen för arméns personal vore byggd på grunder, som i det väsentliga anslöte sig till gällande lag om civila tjänstnehavares rätt till pension. Till följd därav syntes det ock vara nödvändigt att vid handläggning av frågan om pensionsförbättring för personal vid armén taga viss hänsyn till en del i den civila pensionslagen givna begränsningar av pensionsrätten, vilka icke förekomme i de allmänna pensioneringsgrunderna för personal vid armén. De sakkunniga tilläte sig i detta avseende erinra om vad de sakkunniga i utlåtande den 17 november 1919 anfört i ett annat ärende, då de sakkunniga jämväl ansett det nödvändigt att taga hänsyn till vissa bestämmelser i den civila pensionslagen, nämligen angående f. d. löjtnanten vid Södermanlands regemente N. J. A. Helledays ansökning om pensionsförbättring.

I den civila pensionslagen vore föreskrivet, att den, som icke uppnått den för rätt till hel pension stadgade levnadsålder men som, efter att under fem på varandra följande år i följd av sjukdom, vanförhet eller lyte varit ur stånd att tjänstgöra, funnes vara för framtiden till tjänstgöring oförmögen, likväl skulle vara skyldig att från tjänsten avgå mot erhållande av pension till avkortat belopp i förhållande till det mindre antalet tjänstår, dock att pensionen icke finge understiga 75 procent av hel pension. Då sökanden vid sin avgång ur tjänst endast kunnat räkna 19 tjänstår, skulle, därest en motsvarande bestämmelse varit å honom tillämplig, hans pension hava utgått med 75 procent av den löjtnant med minst 9 tjänstår tillkommande sammanlagda pensionen, 2,580 kronor, eller med 1,935 kronor, vadan pensionsförbättringen skulle hava utgjort (1,935 — 1,200 =) 735 kronor.

Även om vissa billighetsskäl kunde anses tala för, att sökanden beredes pensionsförbättring med något högre belopp än sålunda angivits, funne sig likväl de sakkunniga, på grund av vad ovan anförts och med hänsyn till de konsekvenser, ett beslut i annan riktning skulle komma att medföra i andra liknande fall, för sin del böra stanna vid att förorda, att sökandens pensionsförbättring begränsades till nyssnämnda belopp, 735 kronor.

De sakkunniga hemställde alltså, att framställning måtte göras hos riksdagen om beviljande åt sökanden av pensionsförbättring till belopp av 735 kronor, att från och med den 1 augusti 1919 utgå från allmänna indragningsstaten.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, avsåg 1919 års riksdags beslut om pensionsförbättring åt viss personal vid armén endast sådan personal, som avgått ur tjänst efter uppnådd åldersgräns, under det att frågan om beredande av dylik förmån åt befattningshavare, som till följd av skada eller sjukdom måste avgå i förtid, lämnades öppen för att framdeles regleras i varje särskilt fall. Då jag anser rättvisan och billigheten kräva, att sökanden, som tillhör sistnämnda personalkategori, kommer i åtnjutande av någon pensionsförbättring, finner jag mig böra tillstyrka, att riksdagens medgivande härutinnan inhämtas.

Departements-  
chefen.

I fråga om pensionsförbättringens belopp, rörande vilket direktionen över arméns pensionskassa och statskontoret, å ena, samt avlöningssakkunniga, å andra sidan, kommit till olika resultat, ansluter jag mig till de sakkunnigas förslag, enär detta synes mig bäst överensstämma med de principer, som ligga till grund för de av statsmakterna godkända allmänna bestämmelserna angående pensionsförbättring för militär personal.

Jag får alltså hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. löjtnanten av första klassen vid Vaxholms grenadjärregemente Karl Wilhelm Hugo Witte må från och med den 1 augusti 1919 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 735 kronor för år räknat, att åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 20 augusti 1919 angående grunder för pensionsförbättring för viss personal vid armén och utgå från allmänna indragningsstaten.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

---

Ur protokollet:

*Erik von Horn.*